

Къабарты-Малкъар Республиканы къырал саугъалары бла саугъалауну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны УКАЗЫ

Законлукну эмда право низамны жалчтыуа улуу къыйын салганы, кет жыланы ашы къуллук этгени ючюн **Къабарты-Малкъар Республиканы Сыйлы грамотасы бла саугъалауа** Гергаланы Муталифи жашы Маратын - Ич ишлени управленисыны таматасыны орунбасарын - Россейни Ич ишле министерствосу Нальчик шахарда управленисында полицияны началынын **Уналаны Мухтарын жашы Русланан** - Къабарты-Малкъар Республикада Ич ишлени министерствосуну дозанынын къурагъан белиюню таматасын.

«Къабарты-Малкъар Республиканы сыйлы юристи» деген ат арга

Корнава Мадина Казбековнага - Къабарты-Малкъар Республикада Ич ишлени министерствосуну Следственный управленисыны къураулы бардырылганы аманлык ишлени тинтиу жаны бла следственный кесогени наркотиклени, саутланы закonusу сатуу жаны бла эмда инсаннга къыжау къураулы бардырылганы аманлык ишлени тинтиу жаны бла белиюню таматасын.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **А. КАНОКОВ**
Нальчик шахар, 2012 жылда 8-чи ноябрьде, №158-УТ

Тюбешуи

Къудуретни сакълау жылга хазырлана

Къабарты-Малкъарны Табийгъат байлыкъла эм экология министрени къуллугун толтурган Гызыланы Берт алгъаркъа ара шахарда Россейни Табийгъат байлыкъла эм экология министрени Сергей Донской бла белиюню ишлени бла байлыкъларны кесогени юсюнде.

Аны юсюнден министерствону пресс-службасы билдиргенди.

Тюбешуио кезуиоде Гызыланы Берт республикада кир-кипчилик кетериу эм суу микробно айнытауу бла байлыкълар кваллай программада болганылары юслеринден айтханды. Ол санда тегерекдеги къудуретни сакълау жылны бардыруу план хазыр болганы да.

Бу иш РФ-ни Президентни Владимир Путин келир 2013 жыл тегерекдеги къудуретни сакълау жыл болуруна буйрукъ чыгъарганы бла бардырыл-

лыкъды. Гызы улу билдиргенге кере, аны кезуиоде битеу республикада битимле салуу акцияла болукъула. Ол санда Нальчикде «Къызыл киталха» кирген терекледен аллея да орнатылыкъды. Дагыда Къабарты-Малкъарда экология эм табийгъат байлыкъланы хазырлануу жаны бла регионла аралы жыйылу болукъула. Гызы улу Сергей Донскойду да бу ишлеге къатыштырты чакъырғанды.

Бизни корр.

13-чю ноябрь - Сокурланы юнюню

«Клубха жюриюме, жырлайма, назмула окуйума»

Дуньяга жаратылганы хар жаны кесини бир экинчиза соймеклиги болады. Къахатауу къыз Керменланы Халимат да жыр творчествоуу бла кюрешиге сойгенликке, алгынны тау адетлени къатыны аны ол жол бла барырга кюймаганды.

Жарсыгъа, аруу адамга соруп келмейди. Халиматны уа ол къа жарыгын сыйырганды. Ата-ананы сабийге керек болмаганды заманы жокъду, алай бу тишериу алагы болушукъ аталмаганы ючюн бек инжилде.

Биз къатыгызда былай адыла жашаганыларын, нек эсе да, эсизиден кетериу къыны. Кеплеге тобей турганы эсем да, бюгоннюгу ушакъ негеримденча, жашауа улуу соймеклиги, къатындагын сезе, анга къайтыра битиуно уа, анда, аламет кючюн бошала хазна эслемеганым.

Аны бла тюбегенменден сора дуния башында, бизни къатыгызда аллай улуу адамлыкълары болганы жашаганыларына сейр окуна этгеним.

Нек дегенде бу огурлу тишериу, келериу кюргенликке, редакцияга кеси келгенди.

Остановкага ашырганымдан сора: «Мен койюме суу-салмаат жетгеним, жарсымга» деп, телефон бла селвешген эди.

Кезлеринден къыялуу болганыны берди уа ол Сокурланы битеуросей биригуверленини бизни республикадагы белиюнюде къураулы клубха жюриюди. Багм, ол затха аны бюгонлюке Нальчикде жашаганы да себеплик этген болур. Алгъаркъа уа ол Домбайда - Творчествоуу ярмаркага къатышханды.

Халимат, Домбайга барганыны юсюнден айтсагызы эди.

-Ары сауланда Шимал Кав-

Ахыры 4-чю бетдеди.

ЖАШ ТЁЛЮ ПАЛАТА Жангы законладан школ формагъа дери

КМР-ни Парламентини Жаш төлю палатасыны келечилери «Жетишмек атламы» деген проектини чеклеринде республиканы законла чыгарычу органын спикерини орунбасары **Т. Саенко** бла тюбешгенди. Ала Татьяна Викторовна урууну жолун, аны бюгонлюке билим берди системаны кез къаранын билдир мурат бла жыйылганы эдиле.

Аны ача, палатаны башчысы Жапугланы Мусса Татьяна Саенко башланган классланы устанындан Май районну билим берди управленисыны башчысыны экинчисине, КМР-ни Парламентини спикерини орунбасарына дери ёсгенини айтханды. «Къыска заманын ичинде быллай жетишилме къалай болдурганьыгыны айтп, бизни да оныла тургузга койретирис деген муратда

къурагъанбыз тюбешуио», - дегени Мусса.

Татьяна Саенко жаш төлюню проблемалары аны бек жарсытханын белгилегенди. Ол оми этгенине, адам жетишилме болур ючюн, билим алып тургузга, ол, эки бийик билим болганына да къарамай, андан ары окугъанлай, сынауун ёсдоргендей турады. «Мен «Ачыкъ дуния» деген

проектини чеклеринде тыш къыраллада билим берди система бла шагырейленгенме. Сёз ючюн, Американы бирлешген Штатларда болганы эдик. Былтър а Финляндияга барганым. Сиз билгеникден, битеу дунияда да бу къыралны билим берди системасы игилден бирине саналады - аланы окуучулары башаладан жетишилдиле. Мен сеирсиндирден - къыралда билим берди ахырда хакъсызды, ол санда вузлада да. Хакъны тыш къыраллы студентле да тюлемейдиле. Адамны сау жашауун окугъанлай тургузга онг барды, - дегенди.

Ахыры 4-чю бетдеди.

Жыйылыу

Полициячылары байрамлары барды, солуу кюнлери - угъай

Къырал концерт залда озгъан шабат кюн Ич ишлени органдарында къуллук этгенлик юнюне аталып къурауныч жыйылу болукъула. Полициячылары алгъашыларда КМР-ни Парламентини, Правительствоусуну келечилери, жамаут къуллукчула да келген эдиле.

Тюбешуи былай аманлыкълар айткортган полициячылар а аталгъан филмины кюркостуден башланганды. Жылыны алдандан берди уа бузукъчула бла атышуды ич ишле органдыны 11 келечисин ёлгенди. Ызы бла залда жыйылганы къуллукчыларын толтурганы заманда жолгъан полициячылары барысын да бир минут шот туруп эсергендиле.

КМР-де ич ишле министр Сергей Васильев, коллегаларын алгышлай, 95 жыл мындан алгъа хакълы милиция къураууны кунден башлап бюгонюке дериде да, структураны аты тюргенгенде, тюрипортио реформада болганыларын

Газаланы Саурабий Сергей Васильевни саугъалады.

да къарамай, полициячылары баш борчу - халкны къоркъусулугун сакълау, законлукны жалчтыуу болганылай къалганын тергенди. Министр КМР-де ич ишле

органнаны тарыхыны юсюнден да къыска айтханды. «Ол жылдан бюгонюке дериде да полициячы алагы салынган къыйын эм жууалыны боруну бет жарыкты

тотурадыны», - дегенди.

Ахыры 4-чю бетдеди.

Жазылыу-2013

Хурметли окуучула!

«Заман» - миллетибизни жанын изетинди. Аны бетлеринде малкъар халкны культуфасыны, тарыхыны, бюгонню жашаууну, айтхылыкъ адамларын, жетишилмегенини эмда жарсымдарыны юсюнден басмаланган материалланы сиз бир башха изетинди табаллыкъ тюналасыз.

Алайды да, жазылыгыны, билеклик этиниз кеситини изетинизле! Жанын жылда да ол сизни кертти шукъузду, огурлу сёз негериниз болур деп ышанабыз.

«Заман» изетини револлюциясы.

Бизни индексибиз - 51532

Республиканы атламы

Проект

Миллет политика кваллай болурга керекки?

«Россей Федерацияны къырал миллет политикасыны стратегиясы» деген проектини оозюрге хар адам да къатыштырты болукъула. КМР-ни Жамаут эм дин организациаланы ишлери жаны бла къырал комитети РФ-ни Президентинде миллетле аралы халла жаны бла Совети жарашдырган «Россей Федерацияны къырал миллет политикасы стратегиясы» деген проектини оозюноуу бардырады. Аны жашауда бардыруу къыралда миллетле аралы халлы игилдендирге, къоркъусулукну жалчтыууа эм Россейни даражасыны ёсуоюне себеплик этериги хакъды.

Проект бла байламы оюмларыгъыны 2012 жылда 20-чи ноябрьге дериде strategiya.pasc@mail.ru деген электрон адресге жибериге болукъусуз. Проектни кеси бла уа КМР-ни Жамаут эм дин организациаланы ишлери жаны бла къырал комитетини сайтында: <http://pravlastetvokbr.ru/kb/kr-main.nsf/html/ZAKONPROEKTIGKKBVRFDORO>. Шагырей болур онг барды.

Проектни оозюу дагыда республиканы миллет культуру, жамаут организациаланы, илму эм творчествоулу интелегениаланы келечилерини къатыштыруула бла 14-чю ноябрьде Комитетде 16 сагында болукъу - «Тегерек столда» - да бардырылыкъды.

Лияна ШОМАХОВА,

КМР-ни Жамаут эм дин организациаланы ишлери жаны бла къырал комитетини пресс-службасы.

Тапландыруу

Гидротурбинагъа - ремонт

Аушигер ГЭС-де 20 МВт кючю экинчи гидроагрегатны иши тохтатылды. «РусГидро» ачыкъ акционер обществову КМР-де белиюню пресс-службасы билдиргенге кере, ол «тыгъны жалчтыртылды». Бу ишге 9,3 миллион сом къоратылдыкы. Аны кезуиоде «Турбореонт-ВКК» ОАО-ну специалистлери аргатны ичинде эски деталларын жангылагъа алышандырылды. Ишле

бийыл оналтыны декабрьге дериде бардырылыкъдыла, ызы бла гидроагрегат электрочюк берип башларыкыды.

Гидроагрегатла ремонт хар эки жыл сайын белгиленген график бла кюз арты-кыш кезуиоде черкеде суу азайган заманда этилгенлай турдады. Аны хайыры бла башында суу ити да кюрюлюк келгенде, ГЭС чырмауу ишлейди.

Къайгырыу

Программаны толтура

Бабуентде «Адамланы тозураган юйледен кючорюу» деген федеральный программаны чеклеринде кет фатарлы кой ишлен турады. Черек районну администрациясыны пресс-службасындан билдиргенлери кере, анда оналты фатат болукъула.

Юч къатлы кирчилю юню кюрулушуна аханы аслам кесиги (80 проценти) федеральный бюджетден берилгенди, къалганы 20 проценти уа - республиканы бюджеттен. Бабуентни администрациясыны башчысы Османовны Мухтар айтханыга кере, адыла эки койге кюрге ыразы эдиле, алай эдиле жер къытык болганы ючюн кет фатарлы кой ишленге деп ону этилгенди.

Юню кюрулушун чекленген жууалпыгы болган «Кондиция» обществоу бийыл май айда башлаганды. Иштенде уа аны башы жабыл бошла турады. «Жаны жылга дериде юйлерге жангы фатарла къолу болукъудула», - деп белгилегенди Осман улу.

Эл молк

Шённюгю техника алгъангыла

Юсюбоздеги жылы биринчи тогуз айны ичинде Къабарты-Малкъарны Эл молк товара чыгаруучулары 200-ден аслам жангы техника сатып алгъангыла. «Бу ишге сауланда 200 миллиондан аслам сом къоратылганды», - деп билдиргенди КМР-ни Эл молк министерствосуну пресс-службасындан.

Техниканы асламысы (145) тракторладыла. Аны бла бирге предпрятяла бла молкле кирзеу жыйыуу сегиз комбайн, мал аш этуичю ошбир машина эм баша оборудувание бла техника къолу болгандыла.

Агроромышенный комплексини жангыртуу - республиканы АПК-сын айналыуда эм магъаналы жолладан бириди. Бу жаны бла да кет ишле этиледиле. Сёз ючюн, 2006-2011 жылланы кезуиоде республиканы аграрийлери жети миңден аслам жангы эл молк техника сатып алгъандыла. Анга 1,7 миллиарддан аслам сом къоратылганды.

Акция

Суу бююнунда терекле орнатхандыла

Саулай къыралда бардырылганы «Жаша, агач!» деген акция Эльбурсу районода да этенди. Районну администрациясы «Элбурсу агач молк» учрежденинге бу ишле бардырылгы болушукъ этгенде дериде бурдукъ чыгарганын анга. Анга кере бителе алагыла бла шахарда терекле орнатырга, табийгъатны кир-кипчиден тазаларга эм билим берди учрежденилада сабийле бла тегерекде къудуретни къылай сакъларга керек болганыны юсюнден ушакълы бардырырга борчулула.

Элбурсу районну администрациясыны жаш төлю политика жаны бла белиюю бла «Пегас» деген кет функциялары бу, ишден бир жанында къаламай, суботник бардыргандыла. Аланы башламчылыкълары бла Тырнауазуну школларыны эм Къабарты-Малкъар гуманитар-техника колледжини филиалыны окуучулары Бахсан сууну жанындагы терекле салгандыла. Бюгонлюке сауллай тийреде минг бла жарым терек орнатылганды.

ТАЛАЛАНЫ Анатолий.

Фахмулу жазыуучу, асыл адам, тюзлюкно къаты жакчысы
2-3 бетле

Бийик багъа бергендиле
4 бет

Элдар Нагоев - Европаны эм иги сермещиси
4 бет

Жаш патриотланы жетишилери
4 бет

Фахмулу жазыучу, асыл адам,

Бу күндөдө Залийханланы Жанакъайытха 95 жыл боллукъ эди

Залийханланы Жанакъайыт (Залий) 1917 Кенделенде ноябрь айда тууганды. Литературагъа 1930 жылда келгенди. Ол төлө, энди сыйла буюм менен инсангап, саналып, миллетини кол нёгери болгонды. Ала, литературагъа эс буруп кюймай, жарыкшандыры блад кюргенделик, жамуат ише да тири катышханлары бла кыалгандыла халкыны эсинде. Жанакъайытты аты да ол жашларыбызны ичиде игиллик бла айтылды.

Чыгармачылык жолун о ол, поэтка башлап, «Ата журтум» деген наму китаны басмалаганды. 1960 жылда «Тай куш» атлы романы чыкты. Анда автор халкыбыз тарыхны эм кыйын кезиунюн - Граждан урушун, жаңы жашуу ичун кюрөн бардыгырыны кыдыралды, аны жигит адамларын да кёрпозтөнди. Мын бла «Жанган жюрек», «Бахсан жулдун» деген романыры, дагыда кёп халкарлары, исламды басыннып, ал автордун белгилли келтиргенди.

Жанакъайыт сабийлеге да жазганды

Содан оннга: Кулмыланы Къайсын бла Залийханланы Жанакъайыт.

хопара. Алада автор таулананы ашмышанлары, адетлерин иги билгенин ачыккайып, тууган жеринин ариулуугу суратлайды.

30-чу жылда окунча жаш поэт намуларындын биринде солугуун тохтагыны, халкымыа кертчи боллукма деген эди. Ол инетин орто ашмы ишлери бла кёрпозтөнди. Жанакъайыт Черек районуун республика комитетини биринчи секретари, республика радиокomiteтини баш редактору, китап басманы директору, улму - улму институту улму кылуулукчу болуп да турганды. Хар кыяда да миллетин, кыралыны алында борчун унутмаганды. Аны бла ишленге, тагылап - борсы да тизиллигини, субайлыгын саклаганына, кесин адегеле, төрелеге кёре жюроттенине бла сёлбешине ысат этип, колго алгыртты интингенди.

Залийханлы Жанакъайыт Кабарты - Малклары халкы жазуучу, РСФСР-ни културасыны сыйлы кылуулукчусу эди. Жашаудан 1995 жылда кетгенди.

Апимни сагышлары

Къабарты-Малкларда билим эмда маданият жаңы бла жангырыуга бла кёторюлюуге - Ысуге келгенин, къанатла бунча болуп, Жанакъайыт бу иште эрте кыатыш башлаганды. Ол жылда жаш, фахмулу адамла, кыралыны алында салынган борчлары тарык жаңы бла магъаналыгынын терең анылап, аны тиллеринде жазма адабиятны курауга улму кел салып, кён хайырлы иш этгенди. Ала терен, кеңиги кырагын тарда кол жарыкхан ол чыракла болганды. Халкыбызны жазуучуларыны бла намуучуларыны биринчи телосноно маданиятыбыз тарыхны алында чекис улму кыйыны да ма анда-

этгенди, сый-намыс бергенди, бийик культураны инсан эди. Аны алайыгын кён торлю архив материалдан да кёрюге боллукду; билеиле бла байламды ишледе сёлбешулеринден, андан алгы жашаган тенгирин бла шубуларын есериуге аталган статьядан.

Залийхан улму кён ишленгенди, арий-тала билмегенди, кён окуганды, аны хар неден да улму анылауу, терен билими болганды. 1957-1996 жылда ол малклар эм къабарты полтени бла жазуучулары чыгармачылыкларыны июсюнден аслам адабият-критика статьяла жазганды. Проти кесини иги архивинде ала алтымышдан

Уллу-гитчени да кесине тартхангы

ды. Залийхан улму бла бир кезиде жашаган фахмулу адамларыбыз жазуучулук ишге - чыгармачылыкка деменилги коч бла киришгенди. Ала уа была эдиле: Шахмарыяны Саид, Гуртуланы Берт, Отарланы Керим, Кулмыланы Къайсын, Эзеланы Омар, Будаиланы Азрет, Хочуланы Салкы, Кадиланы Хабут, Гытыулананы Махсим, Махталаны Сафар, дагыда башала.

Ол а за салны миллетибизни ниет жашаудуны бир заманда да болмаган улму учунулукк бла кылгыла алынган, элип жарыгычына, бир апаматлык иш эди. Аланы чыгармачылыкларыны хайрандан адабиятка баргыч теусок суратлау литератураны оротасында, арда уа дуния орбатда кесини жерин тапан эди. Ол тарыхыбызда деменилги, социкултура сейрилик эди.

Махталу жашларыбыздан бири Жанакъайыттын чыгармачылык хайрандан адабиятка баргыч керекди. Ол кеси жашаганын, тарых магъананы тутхан кезиуну феномениди, аны белгилеп айтырга адамды. Алайла кеси халкларыны ётхемликлеринде.

Жазуучу эмда поэт хар неден да улму анылауу болган терен билими, оому улму культурасы болган, огурлу, кесин бириселден берге салганын, ариу кылыктык, адепки, кимни да кесине тарта, кесин сюйдоре билген, бетини ышарганлай турган сафаты башаланы да жарыктан, улму гуманизмди. Барызында да эсимде о тозд да ма алайык кыалганды.

Поэт халкада айтылган акылы оомланы, бурн замалдан да бири келген тарт сёлвени, аформаллыны чыгармачылык ишинде уста хайырланганды. Ол ёмкорден бири келген бу нокултура төрелеринин саклаган эмда жайгын адам эди. Аны жазуу эдетчи дефтерчиклиери-блокнотлары акылык фиркирени энциклопедисиды дерча эдиле. Ала миллетин этюкултурасы бла байламды оном этуде улму магъананы туртарга боллукду.

Бек жаш заманданан окусна ол кимни да кесине жушудура, тарта билген, ариу тили эмда сюйдомло болганды. Кесини тенгирине, къада да бирге ишлеген нёгерлерине улму журмет

да озадыла. 50-60-чы жылда бизини литература критиканы бла кертисиле миллетибизни башке биринчи салганнадан бири да ол болганды.

Жанакъайыт Кадиланы Хабуту халкарларыны бла повестелерини бир томугуна бла «Тамата» деген романына, Эзеланы Омарды «Къаны той» деген повестасына, Шахмарыяны Сайдни «Танг аласында» деген повестине, Балаланы Османни «Ак къай артында», «Тебри къылып» деген халкарларына рецензияла жазганды. Боташланы Исаны «Татаракъан» деген драмасын, жаш авторла деген Эзеланы Къайсын, Гулаланы Башири халкарларын, Соэйлааны Амхатны намуларын тинтип, кесини оомун айтады. Къабартыны жазуучу Мухаммед Кармоковну «А топия эле расуту» деген романына, «Шендоголопо кванракъ-малкхар тилин анылаула сёлбогон», «Къабарты Малкхар АССР-ни шахарларыны бла эллерини очерклерине» рецензияла жазганды.

Кёчюнчюлокно жылларын да Залийханланы Жанакъайыт Къыргызстанны Компартиязыны АК-ысыны китап басмасыны директору болуп ишлегенди эмда улму намысы жюрюгенди. Кёчюрюлен халкыны барысына да арасында ол бек улму кылуулук ишлегенди. 1947 жылда андагы партияны Ара Комитетини биринчи секретари И. Разаков хайыратыны Къайсын, Отарланы Керим, Хутуланы Ханакъайыт, Залийханланы Жанакъайыт, Уналаны Чомай, Махталаны Сафар, Къубайланы Мухажир, Чораланы Магомат, дагыда башала эдиле. Ала барсы да малкхар халкыны тууган журтун кайтарып келгенди. Алада ону этуде баш магъананы туткандыла. Аланы бу ишде кыйынлары бирда болмаганча улпулу.

Былайда бир затны айта, белгилу кетереги тиийилди: 1956 жылда не къарачайлыгадан, неда чеченилден бла ингуш-

Леонид Брежнев бу сзале бла бошаганды: «Бусагъатда Никита Сергеевич кырал жумуш бла Польшадады. Бу иште мен кесим онуо аталыкк тойлук, мезини бла бу ушагыбызны июсюнден, малкхар халкы тууган журтунга кайтырга сюйгенини июсюнден мен анга тынгылы айтыркъма, писмогузуну да берликме».

Былайда Л.И. Брежнев делегацияны тилегине улму эс буруп тынгылганын, халкыбызны артка кайтарыну июсюнден вопроуну тамаалауда аны да улму кыйыны болганын айтырга керекди. Кырал башчыга писмоуну магъанасын, анда айтылган затланы барысын да ол билдиргенди. Аны июн бири анга ыспас этгенлай турганыбыз да андады.

Совет Союзу Коммунист партиясыны Ара Комитетини Президиумуна 1956 жылда 23-июньда берилген писмону копиясында Залийхан улму кылуу бла былай жазылганды: «1956 жылда 23-июньда адамла кол салгын кышгыгы бла бирге жолдаш Брежнев Леонид Ильичини кылуна тудурулганды».

Залийханланы Жуносноно жашы Жанакъайыт, поэт, прозаик, литературовед, болгандыран сола да, улму жашуу сынауу болган белгилу жамуат улму политика кулуулукчу эди. Жазуучуладан бла позледен келери бла байламлык журтотенди. Анга Москвадан бла Ленинграддан, Фрунзеден, Курган, Махкъяла, Базу шахарлардан, Башкиридан, Украиндан, Прибалтикадан, Якутидан писмола келгенди. Бу архив материалла ол огурлу, кыайгырылуу эмда кыонкыны сюйген адам болганын кёргоздилик.

Аны июноно эшкелери кыонкыла не заманда да анкы эткенди. Чингиз Айтматов, Мустан Карим, Наби Назим, Давид Кулгунлиев, Абджамал Нурпеисов, Левон Миркрячян, Расул Гамзатов, Ростов кырал университеттери журти Юрий Жданов, Исаханов, Воронцов, Семел Липкин, Лариса Педерова, Яков Серпин, Владимир Пархоменко, дагыда башала поэтиниюнден да кыонкыда болгандыла.

Жанакъайытты ниет байлыгыбызда-маданиятыбызда улму кыйыны барды, романтизмни мурдоруун салтанатдан бири да олду, литературалыкны классигиди. Жазуучуну чыгармалары литературалыкны алтын фондунга киргенди. Аны аты кылуумангылай малкхар адабиятты кез алынга келтиргеге кыйынды.

ФЕДЕЛИЯНЫ Салих, философия илмуланы доктору, профессор.

Кесамат

Аны жигитлерини баш мураты - игиллик бла таза ниетлиликку

Хайырлы сынауу Литературагъа 1960 жылда келген телосно Залийханланы Жанакъайытны чыгармалары жазуучулук иште келгендигинде, аны фикри хар бирибизни сезимбизге да кюшутуп. Аны киталарын окумагъызыла окунча аны нюрю жеткенди. Кылай бла деп сагынганды, жазуучу дегенин миллет литератураны анытады, аны солугуна солугун къошды. Литература уа барыбызны да ниет ыркысыбызды, жаш фахмуланы ниетлерин, умутларын ёсдюрген.

Жанакъайытны июсюнден ол жаңы бла неда чыгармачылык усталыгыны июсюнден тынгылы кесамат этилгенди дерча тойлукду. Алай энди жазуучуну энчилгени ачыкларгы, аны усталыгы бла байламлы туура эм жашырнын шартларыны юслоринден айтып, илмуугу къошумчулук этерге болду. Бизини республикабызда, андан тыншында да Залийхан тынгылган, аны жазуучулук хунирине улму биосор бергенле кёндоло. Ботонда «Тай куш», «Жанган жюрек» деген романлары сойибге тошюрсо.

Жазуучу жамуат иште тиригине, сасасат усталыгына киле

Жанакъайытны чыгармачылык дунисын. Ол жаңы бла «Жанган жюрек», «Бахсан жулдун» деген романылары бизни ишекти этмедигин. Алай жашууну куру дуния жарыгы билеп да турмайды - жарык болган жерде къара ауанала да боладыла: кыулан бла жарсы - къошулашыла.

Умула, сен излегенде, толуп да бармайдыла, жаша кыстуу саркъып, жашуу ёном бла тобешти да къалады. Залий аны терен анылаган жазуучуларды: ала барысы да аны чыгармаларына толус сырат айдырганыла. Дунияда кюроше сёрмеште жатдырмленген затла да эз тойлопдола. Ол торлю шартланы онглап, кеслерине бойсундуруга итинген адамла бушулук бла колкогте тиешли болуп да къаладыла.

Сзю июни, жазылма бошаламаларын «Киспо» деген романыны жигитлеринен бир тишируу. Жашылганы бла чарыян жыл сааны хорлатмай жазгыра итин, аны июн кюрешди. Алай, муратаны жетелей, кыюрууну тусагында чыгылмай, бушуру, кюкюкю да болды.

Залий окуучуларын. Аны бла байламлы жазуучуну улму, кенг маданият дунисыны баш жигитлерин ишлей-кырай билген адамладыла, игиллик бла тозюкно билеуе къагы эттене. Залийны «Тай куш» деген романыны жигитлери Мазан, Махмат, Байкул алай жигитледиле. «Тай куш» деп да ол алагы айтады.

Чыгармаларында тири, кесини ич дунисыны, тириени да иги жаңына торлендире билген адамланы сфыратарын кыурап, бу улму дунияда, Гарша тең дунияда, хар инсан жашууну огурлу, кыуанчын этерегет итингери борлуду, аны ёз дунисына, мекымына сюерге, кыубултурга дегенди Сюей.

Ол жаңы бла жазуучуну «Жанган жюрекле» деген романыны ботонда магътансы. Аны 1970 жылда жазылган Коментовну «Секретарь обкома», Мальцевону «Войди в каждый дом», Березкуно «Сильнее атома», Полевикову «На дином брегте» дегени бийик даржалы орус романдары аны этмей, кесаматларга тиийилди. Заманы кён торлю кемчилликерине эс буруп, тынгылы ачыклаганын чыгарма. Инсаны баша мил-

Содан оннга: Гуртуланы Берт, Залийханланы Жанакъайыт, Кадиланы Хабут.

штагыт бол келгенди. Сзю июсуну кылай ёсдюргенди. Фазмустону кён торлю жанрларына эс буруп, аланы анытхананы миллет тынгылы биледи. Аны айтышыбыз: Жанакъайыт хар не жаңы бла да сынауу улму, багылылды. Ол сынаууну жыйышырып, ачыклап, жаш телю адам дерс алырга этере борчуду. Ботонда аны суратлау чыгармаларына сакъ къарады тиийилди.

Залий литературагъа кырал сасанасы кыйын замандыда келгенди. Хайт деген жаш жылларында миллетини умутларын билдиргеге ашыгып, кён чыгарма жазганды, алай башаларга уа ашыкмагъанды. Аны бла байламлы аны усталыгына орте жазылган «Сюлемен» деген поэмга кёре кесамат этилгенди.

Кертиси, Жанакъайытны 1930 жылда айтылган чыгармалары кырай окунча аны фахмууну алып этмедиле. Тозюн айтыны бол уа, аны «Тай куш» деген романыны суратлау даражасын, чойрелигини жулгололо да биосорла аныгыла жазуучулар маданиятын кураувагъан Жанакъайытны эстетика сайлауда усталыгына биосорлери тынгылы болганды.

Къашуу кеси ич, кылуулук сынауу, жашуу магъаналы жумушлары Залийни философия фиркирине кенг кол ачып, поэмала, халкарла, повестеле, романа жазарна терен ачык, жулголок бергенди. Анга кёре жигиттерини ич дунияларын ачыклауда усталык, аны жамуат бла, кырал бла байламлыкка кёрпозтуде жулголок - аны чыгармаларыны хар энциликлеринде.

Кёзге урунган шартланы, эл жашууну ыныларын философияны даражасына тең этерге, республикада белгилу адаманы ич дунияларын терен ачыклап, суратлау жигите бла бир тизгенин салгырга Залийге фахмууну бла ичинилеуу усталыгына да байламлы, аны жаңы бла «Схайны июсюнде халкарла» деген халкыны коллолоди. Кесини алай жазуучулук энчилги бла байламлы, аны ичинилеуу болушудыла, романдыда Кадиланы Хабуту бла Кулмыланы Къайсынны сфыратарын кыурап, ич дуниялары ачыклаганды.

Жашуу болумла бла ёз фикри

Жашуу искусство жашуу болумла бла жазуучуну фикрини, къошак оомути бирдиктерини бет ыркышыда, аны кыйсы бирибизди тынгылы биледи. Аны айтышыбыз: Жанакъайыт хар не жаңы бла да сынауу улму, багылылды. Ол сынаууну жыйышырып, ачыклап, жаш телю адам дерс алырга этере борчуду. Ботонда аны суратлау чыгармаларына сакъ къарады тиийилди.

Залий литературагъа кырал сасанасы кыйын замандыда келгенди. Хайт деген жаш жылларында миллетини умутларын билдиргеге ашыгып, кён чыгарма жазганды, алай башаларга уа ашыкмагъанды. Аны бла байламлы аны усталыгына орте жазылган «Сюлемен» деген поэмга кёре кесамат этилгенди.

Кертиси, Жанакъайытны 1930 жылда айтылган чыгармалары кырай окунча аны фахмууну алып этмедиле. Тозюн айтыны бол уа, аны «Тай куш» деген романыны суратлау даражасын, чойрелигини жулгололо да биосорла аныгыла жазуучулар маданиятын кураувагъан Жанакъайытны эстетика сайлауда усталыгына биосорлери тынгылы болганды.

Къашуу кеси ич, кылуулук сынауу, жашуу магъаналы жумушлары Залийни философия фиркирине кенг кол ачып, поэмала, халкарла, повестеле, романа жазарна терен ачык, жулголок бергенди. Анга кёре жигиттерини ич дунияларын ачыклауда усталык, аны жамуат бла, кырал бла байламлыкка кёрпозтуде жулголок - аны чыгармаларыны хар энциликлеринде.

Кёзге урунган шартланы, эл жашууну ыныларын философияны даражасына тең этерге, республикада белгилу адаманы ич дунияларын терен ачыклап, суратлау жигите бла бир тизгенин салгырга Залийге фахмууну бла ичинилеуу усталыгына да байламлы, аны жаңы бла «Схайны июсюнде халкарла» деген халкыны коллолоди. Кесини алай жазуучулук энчилги бла байламлы, аны ичинилеуу болушудыла, романдыда Кадиланы Хабуту бла Кулмыланы Къайсынны сфыратарын кыурап, ич дуниялары ачыклаганды.

Насийат сёлери

Ичи адамгъа кимден да бек инанчырга тиийилди, азатлык бла теңликке ачык кышкы да болмайды, деп койрат эди

ТОЛУГУРЛАНЫ Зейтун, филология илмуланы доктору, профессор, жазуучу.

Суратлау искусство жашуу болумла бла жазуучуну фикрини, къошак оомути бирдиктерини бет ыркышыда, аны кыйсы бирибизди тынгылы биледи. Аны айтышыбыз: Жанакъайыт хар не жаңы бла да сынауу улму, багылылды. Ол сынаууну жыйышырып, ачыклап, жаш телю адам дерс алырга этере борчуду. Ботонда аны суратлау чыгармаларына сакъ къарады тиийилди.

Залий литературагъа кырал сасанасы кыйын замандыда келгенди. Хайт деген жаш жылларында миллетини умутларын билдиргеге ашыгып, кён чыгарма жазганды, алай башаларга уа ашыкмагъанды. Аны бла байламлы аны усталыгына орте жазылган «Сюлемен» деген поэмга кёре кесамат этилгенди.

Кертиси, Жанакъайытны 1930 жылда айтылган чыгармалары кырай окунча аны фахмууну алып этмедиле. Тозюн айтыны бол уа, аны «Тай куш» деген романыны суратлау даражасын, чойрелигини жулгололо да биосорла аныгыла жазуучулар маданиятын кураувагъан Жанакъайытны эстетика сайлауда усталыгына биосорлери тынгылы болганды.

Къашуу кеси ич, кылуулук сынауу, жашуу магъаналы жумушлары Залийни философия фиркирине кенг кол ачып, поэмала, халкарла, повестеле, романа жазарна терен ачык, жулголок бергенди. Анга кёре жигиттерини ич дунияларын ачыклауда усталык, аны жамуат бла, кырал бла байламлыкка кёрпозтуде жулголок - аны чыгармаларыны хар энциликлеринде.

Кёзге урунган шартланы, эл жашууну ыныларын философияны даражасына тең этерге, республикада белгилу адаманы ич дунияларын терен ачыклап, суратлау жигите бла бир тизгенин салгырга Залийге фахмууну бла ичинилеуу усталыгына да байламлы, аны жаңы бла «Схайны июсюнде халкарла» деген халкыны коллолоди. Кесини алай жазуучулук энчилги бла байламлы, аны ичинилеуу болушудыла, романдыда Кадиланы Хабуту бла Кулмыланы Къайсынны сфыратарын кыурап, ич дуниялары ачыклаганды.

Содан оннга: Гуртуланы Берт, Залийханланы Жанакъайыт, Кадиланы Хабут.

летте бла, кенг дуния бла байламлыгыны магъанасын толугу анылган.

Суратлау чыгармала жазган адам жашууга кесини кез кыраманы ачыклагы, аны кез келишмеген кемчилликке, чойреликке бла кюреш бардырды. Алай жореш бардырды, иги курум этерге жуорек тазалыгы болган адам азатды. Залийханланы Жанакъайытны инсан энчилгиди ол.

Республиканы жашауудан кесин айдырм

Жанакъайыт ёз жашуу Кабарты-Малкхар Республиканы жашаудан аны этмгенди. Аны ёсдюрген миллети маданияты, тарых болмагына ветмененид, халкыны ыралыктыгы алырга, не чыгармачылык, не кулуулук иште кесин алмаганды. Халкы бла ётхемленгендила жашуу магъанасын, намуларныда, повестелеринде, романдарында болган адам азатды. Залийханланы Жанакъайытны да окуучуларга белгилди.

Залий жазганын чыгармалары баш ниет магъаналары адмилктык, адам деген сыйлы эсзю. Жанакъайыт инсанлык миллет энчилликерини - энликлик тоюлуде, инсанлары барысын да бир кюреште тазар иктерилди, деп ойротетди окуучуларын.

Жазуучуну жигитлери, иги курумларын чык къоудурай, кырандышалкылары июн кюреш бардыралса, ол кырандышалкыны байракъ этип, адмилктыгыны саклаганлары июн ётхемленгендилик. Кырандышалкыны нюрдоно сзю июн, Залийни «Къара Мусса», «Инал бла Класур» деген повестелерин жарыткан.

Ариу миллет төреле бла адетле эдиле. Жанакъайытны эстетика дунисында кельмеке, романтизм бла жерчилликке, урунуга сойкемлик телюден төлөгө эте, халкыны кесине инанууну, шуёлкуну бла кырандышалкыны саклаганын ниет ыркышыдыла. Тозюкк бла кертчилликди жашууну, бирликни баш ёлмеми деген оомгъа аны июн жоралаганды Жанакъайыт «Бахсан жулдун».

Жангы закондадан школ формага дери

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Кынакыга сорупа көп эдиле. Жаш депутаттан жангы закондан эңликтеринден башап школда формаланы кийиргери дери оюмун билгери койгондиги. Жашупулан Мусса, келер жыл 1-чи январьдан Россияде ишлеген тыш кыраллы организацияларга «агент» деген ат берилгини эгеринди, ол жандуурлук иш блж коршоген организациалыны ишлерине чырмау болугуна жаргысанын айтханды. Свз ючюн, ЮНИСЕФ Север Кавказда билим берүү ақциялары блж белгиледи.

Алай Татьяна Саенко оюм этгенича, закон жандуурлук блж коршебиб дегенча этип, кесери уа кыралга ишин бардыгын фондга кыяуа кыабил көргөлдү. «Жашуа кеси көрпозтор законун хайырлылыгы»,- дегениди.

Исчаруу а Бир кырал экзкеми, кертиш бл да, билими, фахмулу жаш адамланы ачыкларга болшумгаланын белгилегенди. Татьяна Саенко ЕГЭ региондан жаш адамларга Москвада, баша уллу шаралда вулга окутуу киргери болушанын чертегинди. Болсада экзкеми керпун толтумайды - фахмулу сабиини ачыкчалмайды. «Кесигиз да билсез, Шендого жаш тбю китап окууда алты бл ара аладан көлпө кесери аллына сазгыш эте билмейди, оюмларын келден айтпаймайды неда кыагында жазалмайды. Бара-барында, экзкемин хали торпони, бу кемчилке кеперилери деп бек шанама», - дегениди.

Азамат Даагуахов а алгаракатта да кыраллы башчысы Путин техника вуллада аспирантланы бл студентли стипендиялары иги да бсдорюлюкде дегениди эсгертип, тумантар илмуу блж коршоген жаш алимлери алай болушлык нект этилмегини, булай башхалык нект болгынын сорганды.

Татьяна Саенко оюм этгенича, кыралда техника усталыклары баллван специаллике жетишимеги ючюн этипди алай. «Ол техника илмуланы даражасы көптору мурат бл этиле болур», - деп кшошанды.

Жапупулан Мусса Россияде билим берүү системда бек алга нени торлендириге керекди деп да сорганды. Татьяна Викторана акыл этгенди, школда окуу китапаны тинтиге, алада чоиркелини кетери, бир ызга салыра тийишиди.

Боталаны Жамал а РФ-ни Билим берүү министрствосу бу юкюндө вуланы арасында хайырсы ишлегенини тизмисин хазырлаганын, анда уа Кызарты-Малкыр кырал эл молк академия киргенин айтханды.

ТИКАЛАНЫ ФАТИМА.

«Клубха жюрюйме, жырлайма, назмула окуйума»

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

«Көпө аургууларын букдургандамы огтөсө ийменгендими, ВОС-ха келип, клубда жорпун да коршөймөдө. Сизни уа не зат көлдендегинди? - Гиче заманында музыканы, жырын, телпеону, назму окуурга да бек сойгонме. Сабий-жулуру бл, аз болса да, коршө ширге оңум барды. Клубда торло-торлю ишле бардырылса, жырлайма неда назму окуйма. Мен юйге кирип, манга болган киме болду деп турсам, кесим да бекле барлыкта, сабиинеле да кыйнарыкча.

Марю де Панчуну ауазы, фахмусу, жыры ага тынгылган адамга тийишсикча эшитдире билиую-ма алай заттын барысы да союеме эм белгилейла. Музыка блж жерде кесим кесим зат эмей, андан ары жашарга кыруу бердиле. Алай темалага аталган телевидение берилге союип тынгылмай.

«Сиз жашуугуз экиге юлөшингенди дегин сазгышыну уа этиучо мюзос?» - Сойсон, соймөөндө, ол алайды. Аурумалын заманында сен кимге да керексе. Кыйынлык блж бектен-бекте тобегенди уа, кыагында бек ашыкча тапканда.

ден оюмугуз кыалады. «Шендо жолпада жюрюрге юндөн-ююнге кыйындан-кыйын болду барды. Аны кыйындан келген заманнда, кыралы фтери бир амал болса, иги эди. Неда ишдени ачыгынан, жабыгынан билгери, аны аныглаткан ауаз болса тап эди. Пандусаны, атапунаны юсеринден да көп айтылганай турары. Болсада алапы нар жерге салып да барамсыла. Полиминикалада, бирси кырал учурденчилда да кыайси кабинет барлыгыбызны билгери, бизинича көллоры блж тийип окурча он этседе да керек эди. Насыла, менде сабииле көпчүлүккө, көп сазкта кесери алларына жашайдыла. Алайлагы бютюнда бютюнда.

Мен юйге кирип, манга болган киме болду деп турсам, кесим да бекле барлыкта, сабиинеле да кыйнарыкча. «Жашуа союимектигиз а сизге кимден берилгеди? - Алам Фатинка бл аммам Пикляны Байкын тойбуса уста адамла болгандыла, бикми кыбуу эди. Алам а сабиилгинден окубу алам телпедени, Аны тойлага терк-терк чакырып тургандыла.

Бул оюмугуз кыалады. «Шендо жолпада жюрюрге юндөн-ююнге кыйындан-кыйын болду барды. Аны кыйындан келген заманнда, кыралы фтери бир амал болса, иги эди. Неда ишдени ачыгынан, жабыгынан билгери, аны аныглаткан ауаз болса тап эди. Пандусаны, атапунаны юсеринден да көп айтылганай турары. Болсада алапы нар жерге салып да барамсыла. Полиминикалада, бирси кырал учурденчилда да кыайси кабинет барлыгыбызны билгери, бизинича көллоры блж тийип окурча он этседе да керек эди. Насыла, менде сабииле көпчүлүккө, көп сазкта кесери алларына жашайдыла. Алайлагы бютюнда бютюнда.

жашуула келешин тизгине көлдө. Жюрюгми бир кыйналган кезуию болса, бюгонлюкө аланы сабиилден бирне окутама. Жаш заманында уа бек көп китап окуугама. Улуу библютекам да бар эди. Жашуузда манга Кыайсыны бир кере керюрге тоюгندي. Аны кыалай уллу адамлыгы бар эди. Арды-кыалгы блж болган. Бюгонлюке аны, тизгинерине тынгыл, фахмулу, бек урма.

Ушакыны МОКВАЛАНЫ Сурааты ХОПАЛАНЫ Марязит алганды.

Спорт

Элдар Нагоев - Европаны эм иги сермечиси

КыМР-ни Спорт, туризм эм курорлга министрствосу пресс-службасында билдиргенерине көре, Казлуга областада эр кишилерне эм тишкурууна араларында универсалынын сермечин Европаны чемпионаты болганды. Ага онсегиз кыралдан спортсменле кыатышанды.

Турриге Кызарты-Малкыран Россияны жыймылды камдасында саманда тренери Зурбек Черков блж Рустам Бутураевоу башчылыклардыа юч адам баргандыла. Алай алдан манда Элдар Нагоев жетишилди болганды. Ол, 70 килограмм аурулук категорияда эрши, биринчи жери алганды. Аны категориясында хорлам ючюн даягыда 34 спортсмен коршөгендиги. Эдуар тбрт сермешинден сора Финнада Болгариядан Ротопал Деичини да кытханды. Чемпионаты асерлерине көре, Элдар Нагоев спортну халкына аралы устасы деген ат берилгенди.

КУЛБЧАЛАНЫ ЗУЛЬФИЯ.

20 майдал эм биринчилик

Налычкына эркектерден эр кишилен бл тишкурууны араларында СКФО-ну чемпионаты эм 2001-2003 жылда тууганланы араларында биринчилик бардырылгандыла. Ол эришюлеге 475 спортчу кыатышандыла. Аланы курууны ачыкчаларына КыМР-ни Парламентинде СКФО-ну наблюдатели советини председатели Чеченланы Ануар, КыМР-ни Спорт, туризм эм курорлга министри заместили Хачи Мамиховго,

Север Кавказы Тэхвондодан Федерациясына таматыс Азрет Шоковар кытыгхандыла.

Эришюледе Кызарты-Малкыраны жыймылдык командасы, 20 майдал кытып, биринчи болганды. Азрет Шоковару оюмуна көре, республиканы жыймылдык командасы тамблгы ючюн барды. Спортчуларды кыралда бек көчюлөндөн бирлеридиле.

Бу эришюлеге кызарга РФ-ни жыймылдык командасыны баш тренери Владимир Лившиц келген эди. Мында ол юйрету-жарау этип спорбаны бардырыга деген оюму айтханды. Алай бл 2013 жылда Мингү тауну тийресинде абданланы эм келдети спорбаны өтүрдили. Ол кезинде кыралдык жыймылдык командасы ишляда Москвада бардырыллык дуняны чемпионатына хазырланыркыды.

КыМР-ни Спорт, туризм эм курорлга министрствосу пресс-службасы.

Команда экинчи жер бла кыайтханды

Бу юкюндө Волгоградда каратени көюнсийли турлоисондо ЮГ-федеральны округу биринчилиги эм чемпионаты бардырылганды. Ага 12-18-жылдык спортчулардан он региондан 350 каратени кыатышандыла.

Анда Кызарты-Малкыраны Специализациаланган комплекси спорт школуну келечилери ашык көрөмдөлө болдургандыла. Жаланда кынакык байлага хорлатгы, бизни жерлершерибиз команда экинчи экинчилике болгандыла.

Бу эришюледе налычкыч киме юч биринчи, эки экинчи эм беш да ючюнө жерле бл кыайтхандыла. Даягыда «Биринчилик бек иги сермеш» ючюн Улакьяны Ислам судьяланы оюмулары бл энци саугыга тийишли болганды.

КЫАСЫМЛАНЫ АМИНАТ.

Ветеран организацияладо

Бийик багза бергендиле

Налычкында Шахмат клубда физкультураны блж спортун өтүрдиюлерини периничной организациялары отчаты-апыры жыймылдыкларыны өтүрди. Советни председатели Уналяны Владимир кесени докладнда бюгонлюкө ветеранларга Налычкы шахмат администрациясында блж КыМР-ни Спорт, туризм эм курорлга министрствосу энци эс белгениле турганларын билдиргенди. Советни келечилери Уна улуту ишине бийик багза бергендиле.

Аны блж Жаксет Белгородка ветеранланы сынамларын окуу учуредиялында тийишли хайырланмаганыларын юсонден жарысу блж чертегинди. Налычкыны ветеранларыны советини таматасы Абдуллананы Мустафа физкультураны блж спортну ветеранларыны совети бек игилени саыннда болганынын билдиргенди. Жыймылуга шахар администрацияны Физкультура эм спорт комитетини башчысы Беслан Буздов да кыатышанды. Ол айтхандыга, «Исокж» районда 2014 жылда улуту спорт комитети кыруулугу башланаркыды. Жаш тбюно спорт блж коршөйүгө итиндиридү, аны магынасы уллу болугуу сөзсюзюд.

Бизни корр.

Полициячыланы байрамлары барды, солуу кюнлери - угдай

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Сергей Васильев и ишле оргланлы ветеранларын энци алгышылганды. Ала веспел көчүн тбюно эмда иште эди кирген жаш полициячыланы патриот нияте юйретуге салганын кыйынлары ючюн ыразылгынын айтханды. Полициячыланы профессионал байрамлары блж КыМР-ни Башчысыны атындан эм энци кесинден да премьер-министр Руслан Хасанов да алгышылганды. Ол республикада юч структураланы келечилерине кыйын криминген халда ишлерге тошгенин белгилегенди. Ага да кыармай, милицияны иги терелерине танна, праву нызамны сакялуула борчларын тийишли халда толтурганларын чертегинди. «Ии ишле министрство башка структурала бл бирге республикада законлукун, праву нызамны, жамауат кыркуусулукну тохтардырууда магыналы иш толтурдыла», - дегениди.

Руслан Талович КыМР-ни Башчысы борчларын тийишли халда толтурганларын ючюн бир кыуум полициячыны саугаула бул бирге республиканын законлукун, праву нызамны, жамауат кыркуусулукну тохтардырууда магыналы иш толтурдыла», - дегениди. Ол саяда РФ-ни МВД-сыны Налычкыке управленсында полицияны начальниги Гергеланы Маратха КыМР-ни Саулы грамотасы берилгенди. Физкультураны бул кезинде да бардырылган болушлугуна тийишли болганды. КыМР-ни Парламентини Председатели Мамияны Ануар, алгышыллауга кыушала, полициячыла, алапы юйюрлерине да салукк, мамырлыкка

эм тынчылык тежегенди. Спикер да республиканы законла чыгаруу органыны Сыйлы грамоталары блж бир кыуум полициячыны саугаулаганды. Ол юч ии ишле оргланлы келечилерин алгышылала, саугала да көп эдиле. Свз ючюн, РФ-ни ФФС-сыны КыМР-де Управленисны башчысы Сергей Кивенный эки структураны да баш борчу бир болганынын белгилегенди - мамырлыккы, тынчылыккы, адамны жашууну кыруулау. «Полициячыланы байрамлары барды, солуу кюнлери уа - угдай. Бш шендо байрамны белгилей турган кезинде коллегаларыыз а кыруулу этиулерин тохтатмагандыла», - дегениди эмда кыркуусулукту служба блж бирге ишлеген полициячыла УФС-ни грамоталарын эм эзде кыаллык саугала бергениди. Ии ишле министрствога уа, бету ишизид да жетишми болуп деп, алтын кыошагызы болган нал бергениди.

Ол юч алгышы сзлени КыМР-ни экономика кыркуусулукту жапы бл советини башчысы Руслан Эшуагов, РФ-ни Следствие комитетини КыМР-де Следствие управленисини башчысыны экинчи Бабаланы Алим, КыМР-ни прокурорун орунбасары Жекеваны Алик, Чекси службаыны башчысы Николай Гучаев, УФСИ-ни таматасы Василий Федоров эм башхала да айтханды. Ала полициячыла кыралы мурдоорун, халккы тынчылыгы саугаланганы са сатылганда болганынын, кыйын криминген болууда ишленгерин, ага да кыармай, куулукларын жууялы халда тамаллап-алыларын чертедиле. Даягыда кырал, жашуа болуула торлөнгөнчлери бл бирге бл структура да алшына барганын, алапы аны бл бирге жамауат

ТИКАЛАНЫ ФАТИМА.

Конкурс

Жаш патриотланы жетишимлери

Тырылауузу 6-чы номерли шурында Жаш патриотланы кымылдуу (ДЮП) ишленгени бир кыуум жый болды. Бу жапы блж бардырылган республиканы конкурслагы эм баша жумушлага ол хар заманда да кыатышханай турары.

Көп болмай да кызымладуу келечилери Биринчи республикалы аскер-спорт лагерге жораланган эришюледе экинчи жери алгандыла.

Аны КыМР-ни Билим берүү эм министрствосу «Кавказ» лагерде бардырылганды. Эришюледе сабииле ушукшодан атууда, аны чачып жыйында, тизилуу, медицина болушлык этиуде усталыкларын көргөзгөндиле.

Андан сора да, алагыда спорт хайырлыкларын ачык аларга да тошгениди. Тырылауузчула Хочуланы Салим, Занкишланы

Муслим бл Жамиля, Эдуард Вадамин, Мурат Хавчуков, Расул Альботов, Алексей Турдыбаев, Людмила Никифорова бек иги казырык көргөзгөндиле. Аны судьяланы кыуууу да белгилегенди. Жаш патриотланы эришюлеге 6-чы номерли школун устасы Малкыраулыланы Махти хазырлаганды.

ТЕМИРЛАНЫ АНАТОЛИЙ.

Кызарты-Малкыр Республиканы Жазучуларын союуну правлене Россияны Жазучуларын союуну члени Афуанов Лиуан Алийев өлгенини юсонден улуту бушуу этип билдиреди эмда аны жуукларына бл ахуларына кыагыш сөз береди.

УЧРЕДИТЕЛЛЕ: КЫЗАРТЫ-МАЛКЫР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВО

Баш редактор АТТАЛАНЫ Жамал РЕДКОЛЛЕГИЯ: БЕШАЙЛАНЫ Муталип (баш редактору оорубасары), КЮНАКЛАНЫ АХИСАН (баш редактору оорубасары), ЛАХАНБАНЫ Владимир, ТЕКУЛАНЫ Хауа, ТОКУМАЛАНЫ Хусейн, ТОКЛЮЛАНЫ Борис Жууялы (секретари).	ТЕЛЕФОНЛА: Редактору ирёмөнүй - 42-63-01. Баш редактору орунбасарлары - 42-38-21, 42-26-22. Жууялы секретари - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62. Корреспондери - 42-63-52. РЕДАКЦИЯНЫ БЕЛЮМЛЕРИ: Жамауат-политика бөлүм - 42-67-68,42-24-02. Экономика бөлүм - 42-66-73. Курулуш бөлүм - 42-75-80. Социальны политика бөлүм - 42-66-76, 47-27-59. Жангылмакча эм спорт бөлүм - 47-26-39, 42-66-71. Письмома эм реклама бөлүм - 42-37-94. Тиражчы бөлүм - 47-31-28. Аурт салуучулар бөлүм - 42-68-72. Бухгалтерия - 42-30-87. Операторлар - 47-26-28, 42-39-65.	Редакция авторла бл кыагыт жюрютөмдө. Кызмат жазмалага рецензия этилмейди эм ала артка кыйрагымалыда. Газетеде басылганын магыналыда айтпанын оюлма редакцияны оюму бл келешимге болуучула. Алада айтпалган хар зап ючюн Россия Федерацияны Басманын оюменде законду тийишлинде материаланы авторлары кесери жууялыла. Редакция авторларды 400 рублг тизинде (машина блж жазмала) кабыл алат эмда жамалды. Газет редакцияны асылыны ишленгени урунлериште коруулу жапы бл Кызарты-Малкыр регион инспекцияда 1994 жылда 14-июнунда регистрация этилгенди. Регистрация номер — 01—0066. Индекс — 51532	Газетин басмага КыМР-ни Астамалы информация органа жаны бл кызмат коретини кызматчы хазыр этгенди. Газет "Тегерграф" ООУ-ну Россия Федерацияны Басманын магыналыда. Назлык шахар, Ленин аты проспект, 33 Газетинде ислерине тапшыруу ючюн КыМР-ни почта сымалы федеральны Управленисы жууялыды. Телефонла: 76-01-28, 76-01-10 Газетинде ровингага сатыу ючюн КыМР-ни "Роспечать" ишленер обществосу жууялыды. Телефон: 42-69-34	Номерге графике көре 19.00 сагыда кыл салынды. 20.00 сагыда кыл салынды ГАЗЕТИН НОМЕРИ: ЧЫГАРТАЛГАНЫ: Таппасжаны Аминат - журналы секретары оорубасары, Жууялы Анатолия Зульфийа (1, 4-чү бетте), Рахалыяна Дамяни (2,3-чү бетте) - корректорла. Тиражи 3540 экз. Заказ № 2985	РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЫНИ ПРЕС: 360000, Налычкы шахар, Ленин аты проспекти, 5. Издателни почтага: elbor_50@mail.ru